

PRIMORSKA BORBA

Leto II. — Št. 49.

Ajdoščina, 14. decembra 1946

Cena 4 jugolire — 8 metrolir.

SLOVANSKI KONGRES V BEOGRADU

NAJ ŽIVI BRATSTVO IN SLOGA SLOVANSKIH NARODOV!

Svobodoljubni jugoslovanski narodi in vsa Titova Jugoslavija je doživela ta teden enega izmed najveselejših trenutkov v svoji zgodovini. V Beogradu, prestolnici FLRJ, je zasedal prvi slovanski kongres, prvi kongres slovanskih kulturnih in političnih delavcev po vojni, kamor so obrnjena tudi vsa srca nas primorskih delovnih ljudi.

Namen tega kongresa je bil, da bi se slovanski narodi dogovorili o bratstvom sodelovanju, ki naj postane v prihodnosti še bolj tesno in poglobljeno, in o vzajemnem delu na kulturnoprosvetnem polju. V ta namen so se sestali delegati bratskih slovanskih dežel, prav tistih dežel, ki so nosile v zadnji vojni največje breme v boju proti zločinskemu fašizmu s Sovjetsko zvezo na čelu in ki so rešile s svojimi težkimi človeškimi kakor tudi materialnimi žrtvami sebe in vse človeštvo suženjstva, teme in fašističnega barbarskega nasilja, ki je grozil, da uniči vsako sled človečnosti in kulture sploh, in proti kateremu je tudi Primorska bila herojsko bitko za svojo svobodo.

Predstavniki slovanskih dežel so se sestali obenem zato, da bi postavili čvrste temelje, ki bi enkrat za vselej preprečili razna medsebojna nesoglasja in trenja, ker je znano, da so zagrizeni sovražniki slovanskega že od nekdaj v zgodovini sejali med slovanske narode razdor, da so jih laže tlačili, da so jih laže izkoriščali. Slovanski narodi se bo-

rijo in to odločno za pravičen mir med narodi, za ljudsko demokracijo, za ljudsko oblast in za svobodno življenje, za kar vse so žrtvovali mnogo krvi in dali brez števila žrtv. Mir nočejo klesati sami, temveč v bratski in resnični povezanosti z drugimi miroljubnimi silami sveta. Te plemenite in vzvišene cilje predstavlja prvi slovanski kongres v Beogradu.

In tako so bile v dvorani, kjer je zasedal kongres, razvrščene zastave slovanskih dežel in na pročelju dvorane visijo slike najbolj vidnih predstavnikov slovanskih narodov in dežel. Velika slika predstavlja voditelja in učitelja slovanskih narodov generalisima Stalina v sredi, z leve strani maršala Tita in predsednika bratske češke republike Beneša, z desne strani pa pozdravlja vse prisotne slika Bieruta, velikega sina poljskega naroda in Georgija Dimitrova, ustanovitelja Domovinske fronte in voditelja nove Bolgarije. Geslo, ki povezuje delo slovanskega kongresa, je izraženo v stavku: »Da zdravstvujet bratstvo i jedinstvo slavyanskich narodov«. Resnično tudi mi v Primorju gremo po tej poti in pozdravljamo kongres in vse slovanske narode.

V prisotnosti vseh delegatov, zastopnikov slovanskih držav in v prisotnosti maršala Tita, predsednika Prezidijske ljudske skupščine FLRJ dr. Ivana Ribarja, tovariša Moše Pijade in Edvarda Kardelja je bil kongres odprt.

Čelna stena v dvorani, kjer se vrši slovanski kongres

SLOVANSKI NARODI SO PRIPRAVLJENI NAPETI VSE SVOJE SILE, DA SE ČLOVEŠTVU ZAGOTOVI ČIM TRDNEJSI IN DEMOKRATIČNEJSI MIR

Predsednik slovanskega komiteja Jugoslavije Stevan Jakovljevič je v svojem pozdravnem govoru med drugim dejal: »Prvič v svoji dolgi in muke polni zgodovini prihajajo slovanski narodi na skupni sestanek, da zedinijo svoja stremjenja, da govorijo o uspehih svojih naporov, da podčrtajo svoj prispevek k svetovnemu miru in kulturi in da upro svoje poglede v boljšo in srečnejšo bodočnost.

Slovanske narode so izučile njihove lastne, krvave izkušnje skozi celo njihovo zgodovino, zlasti pa zadnja svetovna vojna. Po tej vojni slovanski narodi ne bodo več orodje v rokah imperialističnih sil; sklenili so, da bodo sami gradili svojo bodočnost, ki se že danes kaže v pozitivni stvarnosti. Končno so ti narodi našli svojo pravo zgodovinsko pot.

Zasluga sovjetske armade je, da je bil strit nemški fašizem in da je bilo rešeno človeštvo, predvsem pa Slovani pred popolnim uničenjem.

Zato pošiljamo svojo prvo besedo ljubim, pozdravov in hvaležnosti Sovjetski zvezi, njenim narodom, njeni bratski sovjetski armadi — osvoboditeljici in velikemu prijatelju človeštva generalisimu Stalinu.

Nato je gov. Stevan Jakovljevič pozdravil še vse ostale delegacije: poljsko, češko, bolgarsko in delegacije slovanskih

narodov iz neslovanskih dežel. Ravnotako je pozdravil ves civilizirani demokratični svet in ga pozval k utrjevanju pravičnega in demokratičnega miru in v odločen in neusmiljen boj proti ostankom fašizma.

Končal je z vzklikom: »Naj živi bratstvo in sloga slovanskih narodov!« Govor je ves kongres sprejel z velikim navdušenjem.

Kongres je nato izvolil vodilne organe: generalisim Stalina, maršal Tita, Dimitrova, Bieruta, Beneša, Molotova, Edvarda Kardelja in Gottwald so med drugimi člani častnega predsedstva slovanskega kongresa.

V predsedstvo je bilo izvoljeno 28 delegatov, med njimi: sovjetski maršal Tolbuhin, generalmajor Gundorov, Ferdo Kozak, predsednik Ustavodajne skupščine LRS, zastopniki Poljske, Českoslovaške, Bolgarske.

Dogodki v Beogradu pomenijo obenem za nas Primorce prepričljiv dokaz, da je naša pot povsem pravilna, da imamo polno pravico do uresničevanja naših ciljev, katerim smo zvesto sledili ves čas narodnoosvobodilne borbe, ker smo člen velike slovanske skupnosti, ker smo tudi mi reševali civilizacijo in človeštvo pred poginom, ker tudi za nas in predvsem za nas velja geslo, da je prišel čas, ko so Slovani prenehali služiti drugim in terjajo svoje pravice.

SLOVANI NE BOMO SLUŽILI NIKOLI VEČ TUJIM KORISTIM

Po izvolitvi častnega predsedstva je stopil ob viharjem ploskanju vseh prisotnih na oder maršal Tito in med drugim rekel:

»Dragi bratje in sestre Slovani! Ta kongres pomeni težnjo naših davnih prednikov. To je težnja, ki je bila stoletja pri srcu naših najboljših sinov slovanskih narodov. In glejte, prišel je čas, da so se Slovani takole zbrali po tem težkem in krvavem boju in po velikem osvobodilnem boju, da bi skupno sklenili, da se slovanski narodi ne bodo nikoli več medsebojno spili, ampak bodo združeni v interesu vseh slovanskih narodov in v interesu vsega naprednega človeštva. Tu smo se sestali zato, da bi se trdno odločili, da ne bodo služili Slovani nikoli več kakršnim koli tujim interesom, ampak samo svojim. Sestali smo se zato, da bi trdno sklenili, da se ne sme nikoli več ponoviti ona strašna tra-

gedija, ki je zadela pred vsem Slovane v zadnjem težkem boju v velikem navalu Germanov, nemških in drugih fašističnih tolp. Naša zgodovina je polna trpljenja in težkih preizkušenj. Stoletja so se pojavljali razni sovražniki Slovanov, ki so škodovali Slovanem k medsebojnemu spopadam, ker so lahko samo na ta način zaslužili nekatere male slovanske dežele in jih izkoriščali.

SILE SLOVANOV SO NEIZMERNE

Po govoru maršala Tita je spregovoril maršal Sovjetske zveze Tolbuhin, prisrčno pozdravljen od vseh in dejal:

»Dragi bratje Slovani! Prinašam vam prisrčen pozdrav rdeče, danes sovjetske armade, obenem vam sporočam plameteče borbene pozdrave borcev bivše tretje ukrajinske fronte, ki so se borili na Bal-

kanu in na Alpah ob strani slovanskih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev, Črnogorcev in Bolgarov proti našemu skupnemu staremu sovražniku, nemškemu fašizmu. Politika slovanskih zavojvalcev je bila vedno prežeta z edinim ciljem — razdruževati Slovane, nato pa

Mi Slovani smo lahko ponosni na žrtve, ki smo jih dali, ponosni smo tudi na kulturni prispevek, ki smo ga dali v preteklosti in ga dajemo še tudi danes. Mi Slovani se ponasamo z veliko Oktobersko revolucijo in z žrtvami, ki so padle v tem velikem osvobodilnem boju. Ponosni smo tudi na to, ker so ravno Slovani nosilci boljše in srečnejše družbene ureditve in boljših družbenih odnosov. Kaj bi bilo, če ne bi bilo slavne Rdeče armade? Kaj bi bilo, če ne bi bilo te velike države delavcev in kmetov, kateri načeljuje genialni Stalin, ki se je kot skala upirala fašističnemu navalu in ki je z brezštevilnimi žrtvami in potoki krvi osvobodila tudi nas slovanske narode v drugih deželah. Za to veliko žrtve, ki so jo dali naši veliki bratje v Sovjetski zvezi, gojimo mi ostali Slovani največjo hvaležnost. Sestali ste se tukaj, da manifestirate svoj trden sklep, da je treba utrditi pravičen mir tako, kakor so to zaslužili posamezni narodi, ki so dali svoj prispevek v tem boju. Mi Slovani znamo najbolje ceniti, kaj pomeni svoboda in neodvisnost, ker smo stoletja toliko trpeli pod zatiranjem drugih narodov. Na tem kongresu želimo potrditi, da nočemo ustvarjati nikakih blokov in sklopov, ki bi bili namenjeni komur koli, pač pa hočemo dokazati, da hočemo biti združeni kot ena sama napredna sila, da bi tako pripomogli človeštvu k boljšemu in srečnejšemu miru, k večjemu miru združenju proti vsakomur, ki hujska k novemu krvoprelitju in novim vojnem. Ta kongres bo pokazal, bratje in sestre Slovani, da so se slovanski narodi za vedno odločili za to pot, ki so si jo izbrali in katero so si že zdavnaj želeli.

Želimo se popolnoma posvetiti naši izgradnji in zdravljenju naših ran, ki nam jih je zadala vojna, da bi se lahko posvetili vsestranskemu kulturnemu razvoju in bi tako duhovno združeni Slovani dajali še večji in lepši prispevek naprednemu človeštvu.

Nato je tovariš Tito želel kongresu mnogo uspeha pri delu in z vzkliki slovanski solidarnosti, Sovjetski zvezi in voditelju Stalinu svoj govor zaključil.

Nadaljevanje na 2. strani

Ob zborovanju naših sindikatov

Pred tednom dni so se zbrali zastopniki sindikatov iz našega okrožja v Poštoj. Ta konferenca je dala temeljit preizkus dosedanjega dela pri nas, obenem pa pokazala vse glavne naloge, ki danes stoji pred našimi sindikati, če hočejo uspešno uresničiti sklepe četrtga zasedanja Plenuma enotnih sindikatov Jugoslavije, in naloge, ki stoji pred našim delavstvom v zvezi s sprejetjem zakona o nacionalizaciji privatnih podjetij v Jugoslaviji.

Vse delo konference je jasno pokazalo, da se je pri nas delo doslej razvijalo predvsem na osnovi globoke zavesti naših ljudi, da nosi razvoj obsežnejše splošne delavnosti. To je sicer na eni strani omogočilo, da smo v proizvodnji v času doslej uspeli prebrskati najosnovnejše težave in spravili v pogon tso našo industrijo, nadaljevanje takega dela v bodočnosti pa ne bi več zadoščalo, ne bi pomenilo več progresivnega dela. Sama spontanost, preplitev poznavanje problemov, lahko in prav pogosto zavede iz ustvarjalne delavnosti v delovno manifestacijo, ki pa pod današnjimi pogoji nikakor ni predpogoj za ustvaritev nove, boljše industrije, novih in boljših proizvodnih sredstev.

Ta ugotovitev dovolj jasno govori, da se bodo morale organizacijske črte naše sindikalne organizacije urediti. Delavstvo mora začutili svojo organiziranost in v njej svojo moč, kar bo brezpogojno rojilo odpravilo vseh napak, ki so se do sedaj vršile. Sindikalna organizacija mora kot organizacija našega proletariata in delovnega ljudstva sploh odprti delavski nove perspektive, ki morajo biti v skladu z današnjo stopnjo razvoja. Boj proti izkoriščevalcem mora dobiti konkretnije oblike, in sicer v tem smislu, da mora delavec poznati nora načela dela, ki jih bo potem vskladil lahko s svojo trdno, nezlomljivo delovno silo.

Tu se torej takoj pojavi vprašanje vzgoje naših delavcev, ki se je doslej vršila le v vse preveč površno in je prav tako imela izrazito manifestativno značaj. Preplitev pojmovanje vzgoje naših delavcev je omogočilo, da je začela pronicati med delavstvo usledina starega malomeščanskega prosvetljenstva, ki je bila našemu delavstvu tuja in dasi je bila označena z imenom ljudska prosveta, ki je stal naš delavec dosledno ob strani, kjer se je pojavila. Na drugi strani pa moramo ugotoviti, da so vsi zdravi kulturnoprosvetni poskusi dobili silen odmev med delavstvom, ki se hoče prosvetiti, ki hoče dobiti nivo svojega znanja, s tega dviga noče izvršiti na škodo svoje delavske zavesti, ampak prav o korist in v jačanje slednje.

Torej je treba, da bo naše bodoče kulturnoprosvetno delo med delavstvom odgovarjalo predvsem osnovnim zahtevam. Te pa danes niso samo nekakšne prireditve, ampak predvsem izobraževanje, spoznavanje načel nove države in načina novega dela. To se pravi, da mora naša kultura in prosveta med delavstvom znanstvi tudi jasne pojme glede delovnih norm, ki bodo rodile potem akord, spoznavanje našega načrta, ki bo takoj potegnil, ki hoče dobiti nivo svojega znanja, s tega dviga noče izvršiti na škodo svoje delavske zavesti, ampak prav o korist in v jačanje slednje.

dikali jačati strokovno usposobljenost. Vse to nas bo dovedlo tudi do boljšega kulturnega izboljšanja našega delavstva, ki pa bo že izrazilo delavsko. Samo po taki poti bomo prišli do tega, da bomo v vseh naših kulturnih stvaritvah srečali novega delavca z vsemi njegovimi delovnimi napore, ki jih pristoježno in zvestostno žrtuje domovini, namesto solcarega malomeščanskega kleteplazanja, ki je našemu delavstvu tako tuje in se mu zaradi tega tudi izmika in bori proti njemu.

Samo nova pažnja pri vzgoji naših delavcev bo lahko v celoti omogočila, da bo v bodočnosti tekmovanje postalo stalna stvar naših delavcev, delovni način in ne samo odraz trenutne kampanje, več ali manj manifestativnega značaja.

Ti predpogoji nam bodo omogočili tudi to, da v bodoče ne bo več možno s podcenjevanjem odrinuti delavce od odločujočega vpliva pri proizvodnji, da ne bo več sovražnikom možno vnašati nesporazum in trenje med uprave in sindikalne organizacije, ker bo našemu delavstvu nakazana jasna pot v bodočnost.

Sindikalna konferenca je torej prinesla jasne ugotovitve, te pa potrjujejo tudi primeri. Vzemimo samo dva, ki pa sta najbolj značilna:

Zastopniki sindikalno organiziranega delavstva z žage Rizzatto v Ajdoščinu so v svojih poročilih nastopili s presenetljivimi uspehi. Da nam bo lažje razumevanje teh uspehov, si pogledimo samo naslednje: V oddelku za izdelavo zabojev so dvignili letos v času od januarja pa do novembra proizvodnjo od 300 zabojev na 48.600. Isto so dosegli pri izdelavi velikih barak, kjer so že v prvem mesecu dvignili proizvodnjo za 50 odstotkov.

Kje tiči globok vzrok teh uspehov?

Tudi o tem so delavci poročali: »Pri nas poznamo vse stroje, iznašli smo tudi nove stroje. Imamo odlično sodelovanje med sindikati in upravo sindikatov, poznan nam je delovni načrt podjetja, poznane so nam delovne norme. Prav tako pa se dan za danem vzgajamo v duhu novih načel, ki so nam jih pokazali voditelji delovnega ljudstva Marx, Engels, Lenin in Stalin.«

Poglejmo še dalje. Uslužbeni iz uprave ute delavce materinskega jezika, uče jih peti borbene in delavske pesmi. To vse je vzpodbuda, da se danes na žagi Rizzatto izvaja v vseh oddelkih nad 90 odstotkov vsega dela v akordu. Se več. Posebna komisija, ki so jo sestavili sami delavci, sestojeca se iz delovodje in dveh delavcev vsakega oddelka, ki pa ne smejo biti udeleženi v akordnem delu za določeno delo, pa skrbi tudi za to, da se ne dviga samo proizvodnja, ampak tudi kvaliteta. Pri lakem delu je potem razumljivo, da so zmanjšali tudi proizvajalne stroške za 50 odstotkov.

Sedaj pa si oglejmo drug primer.

Tovarna Sica pa je v celoti nasprotje žage Rizzatto iz Ajdoščine. Delavstvo v Sici ne pozna vseh problemov dela in ne more samo eplivati na rešitev slednje. Vzrok temu je, da v tej tovarni v današnjih dneh proizvodnja pada. Da, v tovarni Sica proizvodnja pada in temu je delavstvo že napovedalo neizprosno boj.

Kje tiče vzroki? Upravni aparat in strokovnjaki birokratsko rešujejo vprašanje nabave surovin, delavci pa je v reševanju tega vprašanja odtrgan in ne more bistveno vplivati na to.

Sici primanjkuje kazeina v istem času, ko vsi naši kmetje širom Primorske nimajo tržišča za mleko, iz katerega se kazein pridobiva. Zaradi tega so naši ljudje primorani oživljati stare, nečloveške trgovske zveze s predeli v coni A, medtem ko uprava Sice ni napravila ničesar, da bi organizirala odkup mleka in si s tem pomagala svoje, za proizvodnjo nujno potreben surovine. V svojem prebikratskem reševanju tega vprašanja brez slednje elastičnosti čaka veliko industrijsko podjetje, kdaj mu bodo iz oblakov padle surovine in ne zna uporabiti preusmeritve prodaje mleka, do katere bo brez dvoma moralo priti.

Poglejmo pa še drugje. Prav enak problem v pogledu nabave surovin, kolga ima tovarna Sica, imajo v tovarni Falersa. Sici je nujno potreben kazein, Falersa pa fenolna smola.

Vendar bomo ugotovili, da imamo v tovarni Falersa dvig proizvodnje v času od junija do novembra od 87 odstotkov na 152 odstotkov, v Sici pa padec. Kje tiči vzrok? V tovarni Falersa je sindikalna organizacija in uprava dejansko utripajoče srce podjetja in delavstvo je skupno s svojimi strokovnjaki napravilo vse, da je podjetju zajamčena nabava surovin, ki je za produkcijo nujno potrebna.

Ti primeri jasno govorijo, da stoji pred delavstvom v najbližjem času temeljite naloge. Na osnovi teh ugotovitev je Pooverjenistvo enotnih sindikatov v našem okrožju imenovalo okrožno komisijo, ki bo delavstvo poučila o vseh problemih proizvodnje v posrednih podjetjih, mu razložila vprašanje norm in akordnega dela, skupno z delavstvom revidirala norme, dala nove perspektive vzgojnega dela in seznanila delavstvo z načrtom našega okrožja in posrednih podjetij. Na ta način bo odpravljena nenačrtovitost in delavstvo bo postalo odločujoč faktor v naši proizvodnji. Onemogočeno bo, da bi se kjer koli v naši industriji odtrganost si-

dikator pri odločujočih stvareh proizvodnje povzročala slabljenje proizvodnje, da bi z odtrgavanjem delavstva od akcienega vpliva na proizvodnjo uspelo socaržnikom ljudstva slednjo zavirati.

Samo tak način bo omogočil, da bo vse naše delavstvo spoznalo bistvene spremembe v delovnem procesu pri nas, ki mora temeljiti na novih načelih zavestnega ustvarjalnega dela, žrtvovanja svojih delovnih sposobnosti in domovini ter na osnovi odpravljanja še poslednjih ostankov odtrgavanja delavstva pri odločevanju dela v podjetjih in brezobzirnega izkoriščanja delavstva. S takim načinom dela med našim delavstvom bodo rasli liki novih delavcev Titove Jugoslavije, kakršni so brez dvoma že naši udarniki, rasli in krepli se bodo novi mojstri in strokovnjaki iz vrst delavstva, rasli bodo kadri, ki bodo jutri, pojujtršnjem uravnali delo slo in stolerih strojev, novih podjetij, katera si danes naše ljudstvo gradi, ko se bori proti industrijski zastoplosti države, kakršno nam je zapustila bivša kapitalistična družba.

★

LJUDSKA SKUPŠČINA FLRJ JE SPREJELA ZAKON O NACIONALIZACIJI PRIVATNIH GOSPODARSKIH PODJETIJ

Delovne množice postajajo še v popolnejši meri gospodarji svoje usode

Ob priliki zasedanja Ljudske skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije je bil sprejet zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. V obrazložitvi tega zakonskega predloga je tovariš Moša Pijade imel kratak nagovor, kjer je poudaril, da je narodno osvobodilna borba na bojišču zaključena in to že zdavnaj. Toda narodno osvobodilna borba, borba za osvoboditev jugoslovanskih narodov se nadaljuje v razvijanju gospodarsko družbenega in kulturnega življenja narodov Titove Jugoslavije. Zakon o nacionalizaciji predstavlja nadaljevanje visokih tradicij narodno osvobodilne borbe, predstavlja veliko izpolnitev tiste družbene vsebine, ki je vzidana v temelje naše republike in označena v ustavi. Sprejem tega zakona mora zato navdušiti vsakogar, kajti ta zakon bodo sprejele delovne množice vseh jugoslovanskih narodov po vsej državi z največjim odobravanjem.

Tovariš Boris Kidrič, minister za industrijo FLRJ in predsednik gospodarskega sveta, je v svojem govoru obrazložil predlagani zakon, ki je bil navdušeno in soglasno sprejet.

Sprejete tega zakona je zelo pomembno. Tak zakon so pričakovali že dolgo naše delovne množice, kakor so ga pričakovali tudi že dolgo vsi pravi rodoljubi republike Jugoslavije. S tem zakonom postajajo delovne množice v še popolnejši meri gospodarji svoje usode. Ljudska država postaja lastnik vseh osnovnih sredstev proizvodnje, ki so nekdanja služila nezahvalnemu izkoriščevanju delovnega ljudstva. Je pa tu še velik nacionalen moment, namreč gospodarstvo prehaja v roke nacionalne države, skupnosti svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov, medtem ko so v stari Jugoslaviji proizvodna sredstva služila v rokah tujega kapitala za iziskavanje ogromnih dobičkov. In če se vprašamo, zakaj se to ni zgodilo takoj po osvoboditvi, tedaj moramo vedeti, da se je to vršilo postopoma, ker je marsikdo mislil, da se bo naše narodno gospodarstvo zrušilo in ne bo pokazalo svoje življenjske sile. Takoj po osvoboditvi naše ljudske množice še niso imele zlasti kar se državne imovine tiče, pravega odnosa, ki bi ga morale imeti glede na državno imovino v svoji ljudski državi.

Množicam pa je postalo zaradi lastnega izkustva jasno, da je državna imovina občeljska in prav njihova imovina v najpopolnejšem smislu besede. V vsakem obdobju obnove se je državni gospodarski sektor krepil iz dneva v dan in zmogel mnogo več, kakor nekdanji prej v stari državi, kjer se je gospodarstvo izkoriščalo v ljudstvu tuje namene. Danes pa ugotavljamo in to s ponosom, da se moramo za največje gospodarske uspehe v naši državi zahvaliti prav državnemu gospodarskemu sektorju. Povsod po svetu se čudijo hitremu poletu naše obnove in se izprašujejo, zakaj je prav to mogoče v Jugoslaviji. Odgovor na to je dokaj preprost in jase, namreč mi imamo ljudsko oblast in drugič, ker imamo državni sektor našega gospodarstva, kjer naše delovne množice z največjo požrtvovalnostjo dajo od sebe vse za obnovo svoje dežele. Če pomislimo, da stoji Titova Jugoslavija pred velikimi gospodarskimi nalogami, kakor je elektrifikacija in industrializacija, potem si brez okrepljene občeljske imovine skoraj ni mogoče zamisliti začetka izvajanja teh velikih načrtov niti v letu 1947, niti v naslednjih letih ne. Gospodarstvo samo zahteva in politične izpremembe družbe v deželi, da se državni gospodarski sektor razširi. Zatorej je nacionalizacija pravi izraz teh zahtev. Jugoslavija, katero vodi maršal Tito, ne bo nikoli več predmet tujega izkoriščanja. Nikoli več ne bo dopustila, da bi jo poceni izkoriščali razni denarni mogotci in istočasno še zavirali razvoj njenih po prirodi izredno bogatih gospodarskih sil.

Tovariš Boris Kidrič je poudaril pri razlagi zakonskega predloga o nacionalizaciji dve stvari:

1. Zakon zajema podjetja, ki so bila proglašena do današnjega dne kot podjetja zveznega odnosno republiškega značaja.

Tu moramo poudariti, da daje državni sektor gospodarstva vse poročstvo privatnemu delovnemu lastniku, da ga ne bo izkoriščal in uničeval kapitalistični lastnik, kakor se je to godilo nekdanj, ampak da mu daje državni sektor poročstvo za njegovo srečnejšo bodočnost. Tako bo ojačeni državni sektor še bolj kakor kdaj prej zbiral okoli sebe najširše množice delovnih privatnih lastnikov, predvsem delovne kmete.

2. Za nacionalizirano imovino določa zakon odškodnino v vrednosti čistih aktiv na dan prevzema nacionalizirane imovine, v kolikor ne gre za lastnika, ki je zagrešil dejanja, ki imajo za posledico zaplenbo imovine. V zaključku svojega govora je tovariš Kidrič prosil ljudske poslance, da sprejmejo predlagani zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij v imenu delovnih množic kot njihovih predstavnikov in za njihovo srečno bodočnost. Govorilo je še več ljudskih poslancev, med njimi tudi podpredsednik Zvezne vlade Edvard Kardelj in predsednik vlade Ljudske republike Slovenije Miha Marinko. Po končani diskusiji je bil zakon končno soglasno in z navdušenjem sprejet.

Zakon o nacionalizaciji so navdušeno sprejele vse delovne množice Jugoslavije. V Sloveniji sami so se dogajali ganljivi prizori, ko je sprejemalo delavstvo podjetja v svoje roke. Ljudska skupščina FLRJ je prejela na stotine resolucij, ki dokazujejo, kako globoko se zaveda danes delovno ljudstvo, kaj pomeni za njih sprejete zakona o nacionalizaciji podjetij. Po vseh večjih trgih in mestih, vseh krajih, kjer se nahajajo kaka podjetja, so se vršile manifestacije, kjer so nastopali ljudski govorniki, zahvaljujoč se visoki pozornosti in širokemu razumevanju vrhovnega vodstva svoje mlade republike, ki odločno stopa za cilji, ki so bili zadani že v času narodno osvobodilne borbe. Prav tako je primorsko ljudstvo sprejelo izglasovanje zakona o nacionalizaciji z neizmernim navdušenjem, ker ve, da bo v kratkem zaželelo skupno življenje z vsemi narodi Jugoslavije in da bo pot, ki jo je primorsko ljudstvo pričelo hoditi takrat, ko je pošila na Primorskem prva partizanska puška, ostala nespremenljiva in neločljiva od one poti, na kateri stojijo danes vsi lovanski narodi pod vodstvom velikega maršala Tita. Zavedamo se, da bo odslej naša dolžnost, da bomo to občeljsko imovino branili in čuvali kakor punčice svojega očesa, ker to predstavlja našo lastno gospodarsko silo, ker to z drugo besedo pomeni naš jutrišnji dan, našo boljšo bodočnost.

In ko je govoril v imenu ameriških Slovanov Zlatko Baloković, je dejal: »In spet so Slovani rešili civilizacijo, toda sedaj lahko uživajo sadove svoje borbe in svoje zmage. Zavedajo se, da je v slogi napredek in jamstvo napredka, velikega napredka slovenskih narodov. Prvič v zgodovini vseh slovenskih narodov imajo Slovani svoje ljudske vlade. Nikdar prej ni videl svet dežel, ki bi imele takšne voditelje, kakor slovenski narodi. Srečen sem, da sem sin narodov, iz katerih je izšel eden največjih sinov slovanstva, naš ljubljani veliki maršal Tito. Vem, da bodo slovenski narodi, ki so znali v bratski slogi s svobodoljubnimi narodi sveta uničiti nacifasizem, vedeli, da je v bratski slogi moč, ki jo sedaj pomenijo Sovjetska zveza, Poljska, Českoslovaška, Bolgarija in Jugoslavija in da je ta sloga največje jamstvo svetovnega miru.«

BORBA SLOVANSKIH NARODOV JE BORBA ZA MIR IN DEMOKRACIJO

Prvo sejo delovnega kongresa je otvoril generalmajor Gundorov in najavil prehod na dnevni red, ki se pričel z referatom ministra FLRJ Milovana Djilasa, ki je govoril o borbi slovenskih narodov za mir in demokracijo. V svojem referatu je tovariš Djilas razvijal zgodovinsko resnico o ogromnem prispevku večine slovenskih držav v boju proti fašističnim osvajalcem. Cilj Hitlerja in Mussolinija je bil uničenje slovenskih narodov, uničenje njihove državnosti in nacionalne neodvisnosti ter njihovo iztrebljenje, vendar to ni bila samo vojna proti Slovanom in njihovim zaveznikom, temveč vojna vseh svobodoljubnih narodov in človeštva proti fašizmu. Zato tudi zmaga v vojni ni samo zmaga Slovanov nad nemškimi imperialisti in njihovimi zavezniki, ampak je to zmaga vsega naprednega človeštva, to je zmaga vseh narodov, ki se borijo za boljše in srečnejše življenje človeštva, to je svetovna zgodovinska zmaga naprednih sil nad silami reakcije.

Ko je Djilas razčlenjeval bistvo današnjega razvoja, se je dotaknil tudi nekkih posebnosti, ki vzpodbujajo slovenske narode k vzajemnemu sodelovanju in ki jih istočasno vzpodbujajo v njihovih deželah, ki krepijo tudi nas Primorce, in k do slednemu boju za mir v svetu. Prav mi v Juljski krajini živo občutimo vso gnusno igro, ki jo že leta in desetletja podpihujejo reakcionarne sile, ko imamo povsem jasne dokaze v naši coni A, kaj je mednarodna politika imperialistov. Ljudstvo, ki se je požrtvovalno borilo, ki je ustvarilo gorilsko fronto, ki je vzgajalo in iz sebe rodilo svojo lastno udarno pest IX. korpus, naj bi postalo žrtev, toda mi sami, naša volja in borbenost, pa tudi kongres v Beogradu zagotavlja, da bomo v borbi za mir in demokracijo zmagali.

Djilas je dejal: »Reakcionarni vladajoči krogi velikih zapadnih držav so si v našem času odkrito prizadevali, da bi usmerili nemški imperializem proti vzhod-

du, proti ZSSR, proti slovenskim državam in narodom. Kdo lahko pozabi politiko Anglije in Francije v dobi sporazuma v Münchnu, kdo lahko pozabi sramotno izdajo Českoslovaške? Reakcionarni politiki zapadnih držav so danes pripravljali reševati vse težave, ki ovirajo njihov napredek in njihove države, pred vsem na račun Slovanov. Veliko krizo, ki je zajela kapitalizem v celoti in ga periodično slabi in ruši, hočejo reševati reakcionarni krogi teh dežel v Evropi tudi na račun slovenskih dežel, ki so se bolj trdno kakor druge odločile za notranjo demokratizacijo in za pravični mir v svetu. Zato ni slučaj, če postavljajo vprašanje zapadnih poljskih meji in onemogočajo priključitev Juljske krajine k matični deželi Jugoslaviji.

Prav zaradi tega so se slovenski narodi odločili zaradi strašnih izkušenj te vojne za medsebojno sodelovanje, ker je to postalo danes življenjska potreba in zgodovinska nujnost. Potem ko je govoril Djilas o stanju v posameznih slovenskih deželah in ko je izluščil dejstvo, da so v vseh državah temeljne ovire za popolno medsebojno sodelovanje odstranjene, je rekel:

»Zato moramo kot značilno potezo današnjega sodelovanja med slovenskimi narodi vzeti to, da gre za sodelovanje svobodnih demokratičnih držav, za sodelovanje, ki ne gre za ciljem, da bi spravili ta ali oni slovenski narod pod vpliv drugega slovenskega naroda, ampak za vzajemno pomoč v primeru nevarnosti in vsestransko medsebojno zbiranje narodov, ki imajo mnogo skupnih potez v jeziku in v običajih in katerim je zadajala zgodovina podobne težave in postavljala pred njih podobne naloge.«

S prepričljivimi besedami, kjer je poudaril, da je sodelovanje med Slovani najmočnejša opora miru in neodvisnosti narodov, ko je dokazal, da je stvar Slovanov danes stvar vsega naprednega človeštva in da bo stvar, ker je pravična, zmagala, je zaključil Djilas svoj

SEJEM SV. ANDREJA V GORICI

Nov poraz fašistov in šovinistov

V začetku decembra je bilo vsako leto v Gorici v navadi, da se je praznoval tradicionalni sejem sv. Andreja, ki je bil vsa leta pred vojno živahen, poln ljudstva, nakupovanja in prodajanja, kjer si lahko videl zabavišča, vrtljake, strelišča in vso mogočo pisano šaro. Letos pa se je zgodilo nekaj posebnega. Sejem je doživel popoln polom in poraz, ker enostavno ni bilo obiskovalcev. Gorica se je lahko prepričala, da ji daje vse življenje in razgibanost okoliško slovensko prebivalstvo iz Soške doline, iz Brd, iz gornjega dela Krasa in Vipavske doline. Slovensko ljudstvo namreč se je odpovedalo obisku sejmšča enostavno iz razloga, ker so ga organizirali gorški občinski močje, ki niso bili nikoli izvoljeni od gorškega ljudstva, temveč jih je postavila časna vojaška uprava. Med njimi ni niti enega, ki bi zastopal gospodarske ali narodne koristi goriske večine, to je nobenega Slovenca. Res pa je, da v vrstah občinskih moč sedijo le sovražniki slovensko-italijanskega bratstva in mirnega sožitja goriskega prebivalstva. Ze sejmška organizacija sama je s svojimi kričnimi lepaki, ki so bili izdani samo v italijanski, to jasno pokazala. Zdi se, da so to izprevideli, vendar prepozno.

Letos je sejem pust, kramarji godrnjajo, ker ne vedo, kako in s čim bodo krili svoje potne stroške in težke davjate ter obsojajo šovinistično in nesmiselno politiko, ki je v tako kričeem nasprotju s stvarnostjo. Trgovci in obrtniki, čeprav so tujci, so izprevideli golo resnico. Vsa veseljšča, cirkusi, vrtljaki, avtomobilčki in konjički in ves zabavni paradiž, ki je prišel iz Italije, je prazen in brez dela. V njih pa posedajo ameriški vojaki in celo častniki skušajo po svoje delati reklamo. Zvočniki in gramofoni pa trobijo v prazno! Vse zaman, ljudstva ni. Ta grenka izkušnja, ki so jo doživeli gorški fašistični nastrojani voditelji sejma sv. Andreja, bi jih morala dokončno iztrezniti in jim dati nauk, da v Gorici ni mogoče ničesar oživotvoriti.

Nov fašistični zločin v Gorici

Fašistični elementi, ki jim, kakor je znano, dajejo potuho gospodje ZVU s svojo »nepristransko« politiko, so izvršili ponoven gnusen zločin nad slovenskim antifašizmom. V večernih urah so na gorški Tržaški cesti zahrbtno napadli tovariša Stankota Bašo, doma iz Ajševce. Podlegel je težkim ranam, ki jih je dobil od fašističnih ubijalcev.

Zakaj so ga ubili? Zato, ker je bil tovariš Stanko zavezen Slovenec in partizan. Ljubil je svoj narod in svojo domovino, svojo Primorsko. Bil je trden antifašist, ki je znal ceniti narodno osvobodilno borbo in ki ni nikoli odstopal od svojega prepričanja.

Novi zločin sredi Gorice potrjuje, da šovinisti in plačani agenti fašizma na-

daljujejo s svojim terorjem, navzlic vsemu ogromnemu aparatu civilne policije in ZVU. Umor je jase dokaz, da se ustrahovanje nadaljuje in stopnjuje.

Primorsko ljudstvo je takih zločinskih metod vajeno, ve tudi, od kod izvirajo, toda motijo se vsi tisti, ki mislijo, da bodo s takim postopanjem odvrnili slovensko in italijansko antifašistično ljudstvo od pravilne poti, ki vodi le k zmagi pravice.

Ob težki žrtvi, ob svojem mrtvem borcu je delovno ljudstvo prisleglo in se zaklelo, da bo v bodoče še trdnje in odločneje služilo svoji stvari in da se bo z vsemi močmi borilo proti zločinskemu ostankom fašizma.

Gospodje pri ZVU, tu je vaše ogle dalo — ljudstvo vidi vaš resnični obraz in vas je obsodilo ponovno!

Zdi se, da je neka preprosta ženica-kramarica na Travniku odkrila vso globino resnice, ko je dejala: »Brez Slovencev v Gorici ni mogoče živeti.«

Kot odgovor na izzivjanje šovinistov se je ljudstvo posvetilo udarniškem delu. Partizanske pesmi, ljudske pesmi, zastave z rdečo zvezdo so govorile.

Neka gorška žena, mati štirih otrok, je izjavila: »Mi smo bili doma, kramarji so zehali, gospe in njih otročad v krznu so se zabavali. Godba je vpila, »boljša« družba je letala na »Mars«, tako mi je povedala sosed. Pred nekaj dnevi so časopisi objavili poziv o strogi štednji električnega toka. Moji otroci prezebajo, ZVU pa dovoljuje potratu tako pri vrtljakih in po zabaviščih, kasarne so vse noči slavnostno razsvetljene, po plesnih dvoranah se vrtijo vojaki vse noči. Moja doma v temi, ob sveči živa in krpa čevlje, da se preživimo. Vsi prezebamo in hrana je slaba.«

Gospodje pri ZVU, tu je vaše ogle dalo — ljudstvo vidi vaš resnični obraz in vas je obsodilo ponovno!

Slovanska kultura živi, vstaja in krepi svoje sile v neporušljivi enotnosti obnovljenih slovenskih demokracij.

Slovanski kongres

Angloameriško vojaštvo v coni A spreminja slovenske prosvetne domove v javne hiše

Politika fašizma se nadaljuje

Med največja nasilja, ki jih izvaja angloameriško vojaštvo na področju cone A Juljske krajine, spada brez dvoma vsestransko oviranje kulturnega razvoja tukajšnjega ljudstva. Najprej je vojaštvo ljudstvu zaplenilo kulturno-prosvetne dvorane, sedaj pa te izpreminjajo v javne hiše in uničujejo ljudsko imovino v teh dvoranah. Na ta način nadaljujejo politiko fašizma, ki je slovenskemu ljudstvu v Juljski krajini odvzel vse kulturne ustanove.

Pred dnevi so ameriški vojaki razbili in uničili ordske naprave v Križničevi dvorani v Kanalu, katero je prosvetno društvo po osvoboditvi obnovilo, a jo

je vojaštvo pozneje rekviriralo. Uničene ordske naprave so vojaki pometali skozi okna. Ko se je zaradi tega predsednik kanalskega prosvetnega društva pritožil pri okrajnem guvernerju, mu je ta odgovoril, da se njega prav nič ne tiče, kaj dela vojaštvo.

To je dovolj prepričljiv dokaz, koliko zapadni imperialistični nagoni upoštevajo ljudsko voljo, koliko je vredna njih civilizacija in visokodonec fraze.

Politika ZVU se iz dneva v dan bolj razkriva kot izrazito fašistično uživaška politika vojaškega nasilja, ki pa pri našem ljudstvu še bolj krepi zavest, da je na pravi poti.

Nauk Lenina - Stalina je neločljivo povezan z vso napredno občečloveško kulturo.

Slovanski kongres

referat s poudarkom vloge Sovjet. zveze v borbi za mir in demokracijo. Pravična stvar ruskega naroda, narodov PSSR, pravična stvar Lenina in Stalina je zmagala. Pri nas v Jugoslaviji je zmagala ljudska revolucija in ljudska demokracija. Med Rusijo in med nami ni nobenih pregrad več. Vsa mišljenja, da bi slovanstvo vodilo politiko brez Sovjetske zveze in proti njej, so bili reakcionarni poskusi, ki so se pokazali kot smešna utopija, namreč brez pomoči Sovjetske zveze ne bo uspeha za mir in demokracijo. V zaključku je dejal Djilas še tole:

»Čas, v katerem živimo, je za slovenske narode preveč voharen in usodopoln, da bi komur koli dovolili igrati se z usodo ljudstva. Ta čas nam je postavil naloge, da med drugim uresničimo medsebojno bratstvo in da vsak zase ustvarimo take vezi s Sovjetsko zvezo, da jih

nič na svetu ne bo moglo pretrgati. To je zahteva našega časa, to je pogoj za zmago demokracije v naših deželah in za okrepitev miru na svetu. To je naš dolg bodočim pokolenjem.«

Vse primorsko ljudstvo je budno spremljalo delo kongresa, ki je koval trdne temelje sodelovanja med slovenskimi narodi, kjer bo tudi Primorska dala na razpolago svojo armado delovnih ljudskih množic, zastavljajoč vse svoje sile za splošni blagor demokratičnih narodov in delovnega ljudstva vsega sveta.

Naj svet ne pozabi, da stopamo za Titovo zastavo in nihče nas od naše poti ne bo mogel zavrniti.

Slovenski kongres je v sredo zvečer končal svoje delo. V soboto bodo delegacije, ki so se udeležile kongresa, obiskale Ljubljano.

OB ZAKLJUČKU TEKMOVANJA ZA PRIKLJUČITEV

Delavci žage »Rizzatto« so si priborili prehodno okrožno sindikalno zastavo kot najboljši delovni kolektiv

V januarju 300, v novembru - 48.600 zabojev

Delavci žage Rizzatto prisostvujejo sestanku — prav ti so odločili veliko delavsko zmago zase in za domovino

Ko še ob zaključku tretjega tekmovanja, ki smo mu dali geslo za priključitev k Titovi Jugoslaviji, ozremo nazaj na preteklo leto, lahko ugotovimo samo to, da se je v polni meri pokazala odlična volja slehernega Primorca in primorskega delovnega ljudstva sploh. V ustvarjanju velike bodočnosti je naše delo zadobilo veličastven pomen. Iz vseh delavnic, podjetij, iz vseh rudnikov, iz vseh obnovljenih in še obnavljajočih se vasi naše sončne Primorske uspehi oživetvorjeni v presenetljivih številkah, ki govorijo o zvišanju produkcije, o izboljšanju kvalitete, o štednji materiala, o znižanju režijskih stroškov, o izboljšanju organizacije dela, o uspehih obnove, skratka o naših uspehih, o uspehih delovnega primorskega ljudstva. Človeško delo, če ga začutiš v bistvu, ti postane nenadoma nadvse mogočno in veličastno. Če se ozremo nazaj in okoli sebe, tedaj ga vidimo uresničenega in otipljivega. Vidimo ga v izdelkih naših podjetij, vidimo ga v izdelkih, ki so jih oblikovale spretno roke našega delavca. V vsem vidi človek ne samo uspeh, temveč žive ljudi, njihove napore, njihov znoj in njihov um, ki je skrbno in pazljivo vse to napravil.

Stroj vodijo odločne roke tovariša iz najboljšega delavskega kolektiva

In če vprašamo, kaj to povzroča, da človek vse vidi, da dojemamo vso skladnost in veličino izvršenega dela in če se vprašamo, kaj povzroča, da je srce slehernega delavca vznemirjeno, tedaj lahko odgovorimo, to je zavestno darovanje svoje sile, svojega znoja, vseh svojih umskih moči družbi, domovini, Titu, ljudstvu — vseeno komu izmed njih, ker so vsi isto. Na pogled delavci iz posameznih strok in vsi tisti, ki iz ruševin in pepela dvigajo nove domove, ki orjejo in sejejo polja, ne delajo nič posebnega, pač pa delajo udarniško, delajo celo po svojih končanih delovnih urah pri nekem delu, ki ima velik splošen pomen. In to je vse. Toda če razčlenimo te preproste izgovorjene besede, da naše delo ni nič posebnega, tedaj se nam ravno v teh preprostih besedah zrcali veličina našega delovnega človeka. Njegovo delo je izraz odločne volje, visoke patriotičnosti in nad vse velike ljubezni do domovine, da kjer čuti vsak državljan dolžnost, da od sebe vse, kar premore, v delu za

Naše roke oblikujejo les, kakor mi hočemo

skupnost, za ljudstvo, zase, za svoje potomce in za boljše življenje, ker mu daje čas, v katerem razvija svojo delovno silo, vse poročstvo, da je enkrat za vselej prenehalo izkoriščanje človeka po človeku in da slovenska Primorska gradi s svojimi lastnimi silami — svojo lastno domovino.

V vseh uspehih ne smemo prezreti tega, namreč da so se porodili pred vsem iz požrtvovalnosti nas samih in požrtvovalnosti ne moreš meriti z drugačnim merilom, temveč ti mora služiti za mero nesebičnost in ljubezen, s katero se je delo izvrševalo. Povsod se dela ves čas od skromnega začetka, kjer je mogoče organizacija še pešala ali pa je fašistični osvajač pustil globoke rane v našem gospodarstvu, z vsem, z ljubeznijo in nesebičnostjo, s trdnostjo zavestjo vsakega poedince, da delajo za skupnost, pri čemer se ne sme misliti nase. Tako pač ravna novi ljudje, ljudje, kateri so ustvarili IX. korpus, ljudje, ki so ustvarili Goriško fronto, ljudje, ki so zmagovali in ki so se odločili za velika, plemenita dela pri obnovi in izgradnji svoje zemlje. Prav iste vrline, kakor jih kaže danes naš delovni človek, prav tako ljubezen in nesebično požrtvovalnost so imeli naši fantje in dekleta in naši borci v letih narodno osvobodilne borbe. Tem velikim vrlinam se moramo zahvaliti, da smo premagali velikanske težave, da smo šli preko vseh gora, prebrodili reke, da smo potolkli dokončno sovražnika naše domovine in vsega človeštva. Premnogi čudoviti, plemeniti in veliki ljudje so padli, toda prihajajo novi. To dokazujejo vsa naša tekmovanja, s katerimi delovno ljudstvo polaga prepričljiv dokaz, da Primorska noče, da bi zatemnela njena slava in da bo odločno ponesla Titovo zastavo ljudske svobode in bratstva narodov naprej.

Ko se zazreš v skupino ljudi — delavni kolektiv — te njih delo spominja na bitko, ki mora uspeti, ker ima velik končen cilj in to je, blagor ljudi in

OD 300 ZABOJEV — DO 48.600 ZABOJEV V TEM SE ZRCALI DELOVNI POLET NAŠEGA DELAVCA

Da nam bo delovni polet naših ljudi še bolj jasen, pogledajmo primere. Na podlagi doseženih uspehov je bilo podjetje žage Rizzatto v Ajdovščini proglašeno za najboljši delovni kolektiv v tromesečnem tekmovanju za priključitev. Toda s tem še ni povedano vse. Pogledajmo, kako so napredovali in kako so delali. Z naročili z ureditvijo obratnih prostorov in z načrtnim dokupovanjem potrebnega orodja je vzporedno raslo tudi število zaposlenih delavcev. Letošnjega januarja je bilo zaposlenih 75 delavcev in nameščencev. Maja 112, v mesecu decembru pa se je število dvignilo na 180, kar je obenem dokaz, da se je tudi produkcija nenehno dvigala in zadobivala organizirano in načrtno obliko. Med drugimi izdeluje žaga tudi zaboje. Meseca januarja so s primitiv-

na bitka je že uspeła. kakor nam kaže prav naš 15. december »DAN DELA«, kot primer množičnega junaštva, sposobnosti, spretnosti, znanja in pravilnega vodstva, ki ga je zmogla naša Osvobodilna fronta kot voditeljica ne samo v času borbe, temveč tudi v času obnove. Nočemo skrivati dejstva, da je v začetku, ko je ljudska oblast prevzela vodstvo v svoje roke, bilo težko, dokler se organizacija dela ni vdelala. Toda verovali smo v uspeh, armada primorskega delovnega ljudstva pa je delala krepko po določenem načrtu. Vsa naša dežela je postala kovačnica novih ljudi. Prav za prav smo se pričeli kaliti že pred tem. Ne samo Primorska, temveč vsa naša Titova Jugoslavija je danes kovačnica novih ljudi, ki grade bodočnost sebi in potomcem. Ljudje, šolani v Titovi šoli, premagujejo vse zapreke, s pesmijo na ustih gradijo in ustvarjajo, toda vse sile so vprežene v isto smer, vse poti vodijo k istim skupnim ciljem. Danes prav dobro razumemo tudi mi Primorci, da se gradi nova, Titova Jugoslavija kljub vsemu, kljub vsem sovražnikom, ki godrnjajo, natolcujejo in lajajo, ker so pač vajeni prodajati sebe, žene in hčere za denar za vsako ceno — prosto iz zlobe in pokvarjenosti, kajti človeku je vseeno, če je že enkrat prodal sebe, prodaja tudi svojo zemljo in svoj narod. Naše delo pa je najboljši odgovor vsem tistim, ki hočejo preprečiti velikanske napore za obnovo in izgradnjo domovine, in jasno smo pokazali, da mi — ljudstvo, delavci, kmetje in delovna inteligenca — zmoremo zgraditi in urediti svojo domovino in tega nam nihče ne more preprečiti.

Mi bomo rasli in se krepili z zavestjo v požrtvovalnosti in borbenosti in bomo s Titom dogradili domovino do kraja. Da se bo to zgodilo, ni nobenega dvoma, kajti tako hoče volja našega delovnega ljudstva, tako hoče Tito, Partija, Osvobodilna fronta, ljudstvo samo.

niimi sredstvi in orodjem izdelali mesečno 300 zabojev, v februarju 600, v marcu 1500, v maju 16.140. Nato je produkcija rasla in se dvigala tako, da je v mesecu septembru bilo izdelanih 45000 zabojev. V mesecu novembru, to se pravi v zadnjem mesecu, v katerem lahko podjetje daje obračun, pa je bilo izdelanih recni in piši 48.600 zabojev. Da nam pa bi bil uspeh dovolj jasen, potem povejmo samo s par besedami: v začetku leta smo napravili v enem mesecu 48.600 zabojev, to se pravi 162 krat več, kakor v začetku. Uspeh bi bil dokaj večji, ko bi radi slabše vremena ne zmanjkalo suhega lesa. Delavcem lahko samo čestitamo in Titova Jugoslavija in vse primorsko ljudstvo je nanje ponosno.

Predpogoj, da v kakšnem podjetju postane delo organizirano, je v tem, da se postavijo norme. Tudi tu so pristopili delavci z vso resnostjo. Danes imamo v vseh oddelkih določene norme in povsod se gradi na akord. Kaj le-to pomeni? V mizarskem oddelku so prekoračili že v prvem mesecu produkcijo za 50 odstotkov. Namesto 4 barak so delavci v istem času izdelali 6 barak in to v velikosti 30 krat 10,30 m. Spoznali so, da bodo le na tak način kos vsem naročilom in tudi najbrž ni slučajno, da je pobudo pri organizaciji dela dalo delavstvo samo kot najosnovnejši element delovne armade vsega primorskega ljudstva. Da pa se ohrani kvaliteta, ki nikakor ne sme biti omalovaževana, so delavci postavili delovno komisijo, v kateri se nahaja vodja oddelka in dva najboljša delavca, ki pa seveda nista zajeta v akordu. Tak način kontrole se je uvedel po sporazumu med delavskimi zaupniki in pa med upravo podjetja samega.

Ob tem primeru vidimo, kako delavec dela, kadar ve zakaj dela, kadar hoče delati za skupnost. Zaveda se, da ne dela samo Primorska, temveč da ta

ko gradijo vsi narodi Jugoslavije, vsi slovanski narodi, kateri so enkrat za vselej vrgli raz sebe tuj jarem in se trdno odločili, da ne bodo nikoli in nikomur več hlapčevali. Tako delovna moč je nepremagljiva! Zato smo vsi ponosni, da smo tudi mi vključeni v ogromni tok volje in ustvarjajoče požrtvovalnosti in da polagamo našim razmeram možen dostojen obračun. Deloven kolektiv žage Rizzatto pa se je zavedel še drugega važnega trenutka, to je vzgajanje mladine, ki je pri podjetju zaposlena. Vsi mladinci se udeležujejo raznih sestankov in vsakodnevnih tečajev, v katerih se kulturno-prosvetno dvigajo. Mladina si je s svojimi 475 udarniški urami priborila prehodno zastavo.

Z DELOM HOČEMO DOKAZATI, DA SMO VREDNI TITOVE JUGOSLAVIJE

Iz vseh strani prihajajo poročila ob zaključku tekmovanja in če bi človek hotel do podrobnosti razčleniti požrtvovalnost našega delovnega človeka, bi trajalo najbrž preveč časa, zato naj vam bo dovolj, da vam damo samo nekaj drugih podatkov. Traktorska postaja »USTROJ« iz Ajdovščine je prekoračila delovno normo za 24 odstotkov, kvaliteto pa dvignila na 50 odstotkov. Pri vsem tem uspehu so delavci zmanjšali režijske stroške za nadležnih 10 odstotkov in prihranili na kurivu 15, usposobljenost kadra pa se je poglobila za 40 odstotkov. Prednost udarniškega dela skupine znaša nad 35.000 lir.

Tako politiramo les

Clani podružnice lesne stroke iz Idrije so dvignili produkcijo za 27 odstotkov, kvaliteto pa so izboljšali za vseh 100 procentov. Omeniti je treba njihovo veliko varčnost, tako da danes izkoriščajo lesne odpadke za 65 odstotkov. Ker se pa hočejo zavarovati pred morebitnimi nesrečami, so sami organizirali zaščitni aktiv, ki se usposablja v posebnem tečaju.

Lesna produktivna zadruga v Ilirski Bistrici šteje v svojem kolektivu 35 delavcev. S svojo vztrajnostjo in požrtvovalnostjo so dvignili produkcijo za 27 odstotkov, kvaliteto pa za 25 odstotkov.

Delovne norme so v pravem tekmovalnem duhu zanje postale preizkušnje in so jih dvignili za 10 odstotkov, kar nam pokaže jasno njihovo borbo in tekmovalne napore. Vse to se seveda ni zgodilo naenkrat, temveč postopoma, organizacija dela je rasla, izboljševala se je kvaliteta, dvigala se je delovna disciplina, režijski stroški pa so se znižali. Delovna skupina produktivne zadruge je prispevala 73.000 lir v obnovitveni fond in prav tako kakor vse organizacije in podjetja v Slovenskem Primorju, tako so se tudi tukaj delavci odzvali v zbirkah za socialno pomoč, rodu.

Z VSELJUDSKIM UDARNIŠKIM DELOM BOMO ZAKLJUČILI TEKMOVANJE

Jutrišnji dan 15. decembra bo obenem zadnji dan tekmovanja za »Priključitev k Jugoslaviji«. To ne bo vsakdanji dan, temveč slaven dan, ki ga bodo praznovali s ponosom vsi, ki so vložili v obnovo svoje delovne sile prostovoljno, vsi oni, ki so v plemeniti tekmi darovali zavestno svoj znoj in trud domovini in dar in ji tako izkazali svojo globoko domovinsko ljubezen. Dan bo praznovalo vse primorsko delovno in pošteno ljudstvo, ker je prav vsa armada Primorcev delala, tekmovala, udarniško in prostovoljno, da čim prej pomete s sledovi uničujočega fašizma in da si zagotovi bodočnost.

15. decembra: „DAN DELA“

Ostal bo neizbrisen udarniški dan v zgodovini našega tekmovalnega poleta. Najboljša delovna skupina bo prejela prehodno zastavo. Delo se bo vršilo od 8 jutraj do 2 popoldne. Nastopale bodo množice po več tisoč ljudi na posameznih delovnih objektih. Primorci hočemo slavnostno predsta-

90 do 100 tisoč ljudi bo manifestiralo z delom

To bo dokazala udarniška nedelja 15. decembra. Ljudstvo vseh okrajev se pripravljaja in organiziraja delovne centre in načrte. Vsak okraj je postavil 2-3 zbirne centre, nekateri okraj celo več, kjer bo lahko množica delovnega ljudstva največ naredila.

Ob zaključku dela se predvidevajo v podjetjih in tovarnah in v vseh delovnih centrih — agitke, kjer bodo nastopili delavski ljudski govorniki, izvajali se bodo kratki kulturno-prosvetni programi, spremljala jih bo borbeno pesem našega primorskega ljudstva.

Na podlagi svojih uspehov pa je delavstvo zabeležilo svojo zmago s tem, da si je priborilo sindikalno zastavo Vzhodno primorskega okrožja, katere jim je bila priznana na zboru sindikatov v Postojni 8. decembra 1946. Tovariši delavci so ob novici, da so priznani kot najboljši delovni kolektiv prejeli zastavo, izjavili, da je ves njihov napor, vsa njihova volja, ki so jo vložili v izboljšanje podjetja, bil rodovitna in da je rodil lepe uspehe. Svojo zmago z navdušenjem in s ponosom poklanjajo v dar našemu velikemu heroju tovarišu Titu z zagotovilom, da tako delajo za novo republiko Jugoslavijo in da bodo tako in še bolj delali za boljšo in veliko bodočnost vseh jugoslovanskih narodov.

V sklade lesnega premoga, ki pričakujejo delovnih rok v Ilirski Bistrici v rudniku lignita, so se delavci s svojimi krampi zakopali in zagrizli v bogastvo svoje zemlje in dvignili normo dela v zadnjem tekmovanju za 100 odstotkov. Prav tako se je dvignila produkcija in izboljšala se je organizacija dela, njihovo prostovoljno udarniško delo pa se ceni na 140.000 lir, kjer niso vštete razne akcije za socialno pomoč, katerim so se tudi v polni meri odzvali. V idrijskem rudniku pod zemljo v težkem in soparnem zraku drhtijo rudarske brljivke in oznojeni od rudnega prahu začrneli obrazi naših rudarjev dokazujejo s svojim delom da so junaki svojega ljudstva. Brnijo v edvi. V dragoceno rudo padajo udarci krampov, nenehno se izvaja ruda, izginja v toplicah in ustvarja delovnemu ljudstvu bogastvo. Ne menijo se za vroč pot v kurkih. Naši rudarji se ne vprašujejo več, kaj je cilj njihovega dela, temveč vedo, da v deželi, kjer je ljudska oblast tista, ki usmerja gospodarstvo, ni mogoče nobeno izkoriščanje delovnega človeka. V tekmovanju »Za priključitev« so opravili idrijski rudarji 31.600 prostovoljnih udarniških ur, kar znaša vrednost 1.434.000 lir. V letošnjem letu znaša število njihovih prostovoljnih ur 31.608 prostovoljnih ur v vrednosti 1 in pol milijona lir, z denarnimi prispevki pa so to vsoto povišali na 2 milijona. V toplicah sami so prekoračili normo za 27 odstotkov, uporabo kuriva znižali za 3,5 odstotkov, produkcijo živega srebra pa so dvignili za 14,5 odstotkov. Aktivni so prav na vseh sektorjih. V zavesti, da bodo zmogli visoke naloge novega človeka samo tedaj, če bodo dovolj prosvetljeni in oboroženi z znanjem, so si nabavili svojo lastno knjižico, za katero so prispevali nad 200.000 lir. V njihovem sindikatu, ki je eden izmed najboljših, je vključeno 93 odstotkov delavcev in nameščencev, ki se redno udeležujejo vseh sestankov, ki jih podružnica organizira.

In tako bi lahko na prav enak način obdelali podjetje za podjetjem, vas za vasjo, povsod bi našli na slične uspehe. In kdor pozna naše življenje, ki ga predstavljajo te navidezne številke, mora strmeti ob delovni sili našega ljudstva, ob herojski volji, podvigu in razvoju, ki ima za cilj ustvaritev resničnega blagostanja številke, ki jih na zaključni dan podaja primorsko ljudstvo, to so njegove obilice, ki si jih je zadelo, toda te obilice so se izpremenile v resnico, v delovne uspehe, s katerimi proslavljamo zaključek našega tekmovanja.

S pesmijo se bo pričel naš praznik, da s pesmijo in vrisikom, toda ob spremljavi pesmi lopat, ob zvenkih krampov in betov, ob sikanju in hrumenju strojev, ob hrečecem zaletu jeklenih žag, ob škripanju težko naloženih vpreženih vozov, ob pokanju bičev, kjer bodo dajale ritem na deset-tisoče žuljavih delovnih rok! Naš praznik 15. decembra 1946 — dan dela

Vse živo bo v naših tovarnah, čeprav bo nedelja, vendar bo živo tudi v podjetjih, v vaseh pri obnovi porušeni domov in na naših cestah. Ne bo razlike — staro in mlado, meški in žene — vse bo izpolnilo v šesturnem udarniškem delu svoje dolžnosti.

viti svetu svojo delovno silo, svoj ponos, da smo del, in to neločljivi del jugoslovanske skupnosti. Povedati hočemo s svojo delovno manifestacijo samo to, da ljubimo domovino, Tita in da nadaljujemo tradicijo, ki nam jo je rodila narodno-osvobodilna borba.

Koper, Rižana, Postojna, Herpelje-Kozina, Divača, Ilirska Bistrica, Knežak, Ajdovščina, Vrabče, Branica, Dobrovlje, Ajševica-Grgar, Idrija, Cerklje, Črni vrh in Tolmin, to bodo žarišča dela, kjer bomo zaznamovali nove zmage — nove uspehe.

Delali bomo v veselju, zaključili v selanju z ljudskim veseljem. Že danes pa imamo trden namen, da se to delo mora vršiti, ker to zahteva čas, ker to vodi Osvobodilna fronta, v slučaju slabega vremena bomo nadaljevali z delom naslednjo nedeljo 22. decembra.

OB 28. OBLETNICI CANKARJEVE SMRTI

Narod si bo pisal sodbo sam, ne irak mu je ne bo in ne talar

Naša osvobodilna borba nam je ustvarila vse predpogoje, da se otresemo vsega, kar je včasih v kulturnem pogledu služilo izkoriščevalcem, da so delovne ljudi vzgajali v duhu hlinjene ponižnosti, vdanosti vsemogočim gospodarjem, vse tiste navlake, ki nas je z

Sosed se je zasmejal in je odgovoril: »Troje hiš ima v mestu in tudi zunanaj mesta lep kos domovine: sinovi pa so mu preskrbljeni tako varno, da ne bodo marsikali!«

»Pa je rekel: vse za domovino.«

ali selet ni moja in ne žetev, ne hiša, ne polje. Ti si uprašal, ti nam povej: kje je naša domovina?»

Tako bodo govorili isti tisti, ki so marširali po blatni cesti.

Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma ozeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stolerimi obrestmi. Naša domovina je boj in prihodnost: ta domovina je predna najzlahtnejše krovi in najboljše žoljenja. Iz muke, trpljenja in suženjstva neštetih milijonov bo zrastle naša domovina: vsa ta lepa zemlja s osem svojimi neizmernimi bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženjstvu zidane, s krovi in solzami gnojene, sramota človeštva, zasmeh pravici...

Tako je v tistih dneh, ko je naše ljudstvo najbolj brezobzirno izkoriščal svet kapitalistov, ko so s trebuhom za kruhom naši ljudje blodili po svetu, misleč, da je drugje boljše, ne zavedajoč se, da je gospodar vseh fabrik, vseh rudnikov eden in isti: brezčutni izkoriščevalec. Ko so umirali naši ljudje v boju med sovražniki svojega lastnega življenja, v borbah med izkoriščevalci, takrat jim je naš pisatelj-proletarec Ivan Cankar povedal, kakšna je naša domovina. Kar je skritega v njegovih globokih knjigah, to je razumelo slovensko ljudstvo in potrdilo s svojim bojem resnico.

Še in še, če listamo po Cankarjevih delih, bomo našli življenjskih resnic, katerih se naše ljudstvo danes v celoti zaveda. Kdo bi mogel prezreti Cankarjevega »Kralja na Betajnovi«, brezsr-

nega vaškega mogotca, ki je pogajal »na boben« kar zapovrstjo ubožne delovne kmete in si ustvarjal cesarstvo na vasi. Cankar ga nam je pokazal, tega našega sovražnika in zato danes naš delovni kmetje slutijo v teh delih nekaj ogromnega, nekaj silnega, nekaj, kar je samo njihovo.

Kdo pa je hlapec Jernej? Tudi ta je slovenski narod, tudi to so vsi tisti tisoči naših delovnih ljudi, ki so garali za gospodo, ki so garali za tiste, kateri so jim govorili o bratski ljubezni, o strahu božjem, v istem času pa pogajali njihovo posestva na kant in ustvarjali ogromna cerkvena in samostanska veleposestva. Hlapec Jernej je klic zavestne borbe slovenskega naroda proti brezobzirnemu krvavemu izkoriščanju.

In nad vso resnico, ki jo je v svojih številnih delih prikazal Ivan Cankar, bleste črke trdo zapisane in z borbo še bolj utrjene: narod si bo pisal sodbo sam, ne irak mu je ne bo in ne talar.

Po dolgih letih lahko danes naše ljudstvo z vso svojo ljubeznijo obuja spomin na velikega sina slovenskega naroda Ivana Cankarja in na njegove ustvaritve.

Družba izkoriščevalcev, ki je gazila Cankarja, kakor je gazila slovenski narod, ni mogla uničiti ustvarjalne sile tega velikega moža, ker je bila to ustvarjalna sila vsega delovnega ljudstva. Takoj pa so začeli prišepetavati v bojazni, da ljudstvo ne bi prehitro spoznalo resnice Cankarjeve besede, kako da so Cankarjevi spisi težki. Res je, težki so, težki, ker je v njih težka resnica, ker je v njih znoj in kri slovenskega naroda, ker pa je v njih tudi vse krvavo nasilje izkoriščevalcev. Toda od-

trgali Cankarja od slovenskega naroda jim ni uspelo in mi vsi vemo, kako dragocena nam je bila njegova beseda, že v času osvobodilne borbe in kako dragocena nam je danes. Iz muke, trpljenja in suženjstva, kakor je dejal Cankar, je zrastle naša domovina in res je, da je danes samo še grenak in grd spomin na gosposko domovino, ki je bila zidana na suženjstvu, gnojena s krvjo in solzami in je bila sramota človeštva in zasmeh pravici.

Še bolj pa more danes z vsem svojim postojem razumeti pomen Ivana Cankarja primorsko ljudstvo, čigar zemljo so si za vselej hoteli prilastiti gospodje in za vselej obsoditi primorsko ljudstvo na suženjstvo. Zaman so bili njihovi poskusi, zaman so podirali šole, zaman so požigali knjige, v srcih naših primorskih ljudi je živel in živi Ivan Cankar, v njih je moč njegove besede. Zato prihaja danes na Primorskem še do večjega veličastja in še do večjega izraza silna ljubezen do vsega ustvarjalnega v naši preteklosti, ki pa je brez dvoma tesno povezano z imenom pesnika našega delovnega ljudstva Ivana Cankarja.

Danes moremo še bolj globoko razumeti vse brezupno početje fašističnih zverj, ki se iz preteklosti še niso ničesar naučile in danes mislijo v uniformah civilnih policistov s požigi in nasiljem ustaviti silnega duha našega ljudstva. In ti ljudje nečesto čutijo, da je njihovo gospodstvo zidano na suženjstvu, s krvjo in solzami in da je to sramota za človeštvo in da rastejo delovni ljudje, ki z najzlahtnejšo krvjo, mukami in trpljenjem ustvarjajo tudi tam pravo domovino.

OKROŽNA SINDIKALNA DELOVNA KONFERENCA ZA VZHODNO-PRIMORSKO OKROŽJE
Hočemo biti kot delavci v Titovi Jugoslaviji

V nedeljo, 8. decembra je bila v prostorih janskega hotela v Postojni delovna konferenca sindikalistov za Vzhodno primorsko okrožje. V dvorani, ki je bila okrašena v duhu dela naprednih in strnjanih vrst naših sindikatov, se je zbralo nad tri sto zastopnikov raznih podružnic, da si zadajo obveze, ki jih bodo reševali, da v času priključitve ne bomo prišli k materi Jugoslaviji praznih rok, temveč da bomo enakovredni člani v vrsti vseh svobodnih jugoslovanskih narodov.

Prav tako so bili prisotni zastopniki PPNOO-ja, okrožnega odbora OF, KPJK in zveznih sindikatov iz Ljubljane.

V soboto zvečer je v Postojno prispela tričlanska indijska delegacija, ki se je udeležila IV. plenuma Glavnega odbora ESZDNJ v Beogradu. Člani te delegacije so bili: podpredsednik sindikatov Indije Mirajkar, zastopnica indijskih žen in zastopnik komunističnega lista »Peoples Age« v Bombay. Prišli so v spremstvu članov Glavnega odbora ESZDNJ in zastopnika KPS. V soboto zvečer so obiskali jamo. Ko je delegacija zvedela, da bo naslednji dan delovna konferenca naših sindikatov, je sklenila prisostvovati.

Na konferenci so sprejeli goste z velikim navdušenjem vseh prisotnih in na predlog delavskih zastopnikov je bil sprejet v častno predsedstvo med drugimi tudi podpredsednik indijskih sindikatov tov. Mirajkar. V svojem pozdravnem govoru je pozdravil vse delavske zastopnike v imenu milijonov indijskega ljudstva, ki se še vedno bori za svojo osvoboditev, in v imenu

indijskega delavskega razreda. Dejal je, da se počuti srečnega, da je spoznal svobodne jugoslovanske narode in da je prišel k nam zato, da prouči politično in ekonomsko borbo pri nas. Poudaril je, da so jugoslovanski narodi tekom borbe postali voditelji za svobodo borečih se narodov sveta. Prav tako je poudaril, da je prepričan, da bosta Trst in celotna Julijska krajina pripadla Jugoslaviji, kamor resnično spadata.

V svojem govoru je tudi dejal: »Do svobode pridejo narodi le potom borbe, zato se indijski narod danes bori pod vodstvom indijske Komunistične partije.«

Pri teh besedah je dvorano zajel val navdušenega odobravanja in plaskanja.

Indijska buržoazija je izdala indijski narod, zato izgublja zaupanje množice, ki si jih pridobiva Partija. Buržoazija je v Indiji peta kolona imperializma, Partija pa je s svojim delom dokazala, da se edino ona bori za dobro Indijcev.

Ob zaključku je indijski delegat ponovno pozdravil delavske zastopnike, ljudstvo Julijske krajine in maršala Tita kot voditelja jugoslovanskih narodov.

Delavski zastopniki so govor svojega gosta spremljali z veliko pozornostjo in navdušenimi vzkliki. Nato se je indijska delegacija poslovila in nadaljevala pot proti Reki.

Konferenca pa je nadaljevala s svojim delom, ki se je izkazalo za plodovito in stvarno.

Tajnik tov. Jože Primožič je v svojem temeljitem referatu povzel vse ugotovitve, ki so jih nakazali v pozdravnih govorih, med katerimi sta bila tudi tajnik PPNOO France Perovšek, zastopnik okrožnega komiteja KPJK Tine Remškar in ostali.

Iz vseh teh izjavljanj so delavci jasno razbrali, da mora biti ta sindikalna konferenca temeljita priprava na delo, ki nas čaka v letu 1947, ko bo moralo naše delavstvo storiti vse, da očvna in v največji meri razvije vse svoje pridobitve iz časa narodno-osvobodilne borbe.

SV. LUCIJA OB SOCI
OBNAVLAJA

Približala se je zima in z njo zimski večeri, sneg, veter in mraz. Naša vas je bila porušena v teku narodno osvobodilne borbe, par dni pred dokončnim polomom okupatorja težko prizadela vsled zračnega napada. Imeli smo žrtve in precej materialne škode.

Sedaj v tekmovalstvu »Za priključitev« pa smo pristopili k delu. Popolnoma smo obnovili tri hiše in smo očistili vse ruševine ostalih porušenih hiš.

V sklop dela so pritegnjene vse organizacije, predvsem se odlikuje mladina. Še so družine brez lastne strehe, v kolikor nam bo pa zima dopuščala bomo gradili in obnavljali še naprej za dokončno obnovitev naše vasi in gradili

ŽENE IZ TEMELJIN DELAJO IN ŠTUDIRAJO

Kljub temu, da je naša mala vasica odmaknjena od glavne ceste, se izživlja na političnem in gospodarskem polju. Kakor vse ostale organizacije tako tudi naša organizacija SIAZZ sji na svojih sestankih zadaja konkretne naloge in jih sprova v življenje.

V tekmovalstvu za priključitev smo pomagale pri delu na polju družinam, ki nimajo sposobnih moči, predvsem pa družinam, katere so zgubile delovne moči v internaciji ali v narodno osvobodilni vojni.

Nabralo smo raznega živeža za mladinske delovne brigade, zbrale smo tudi volno, iz katere smo spletle nogavice, za prostovoljce dela na cesti Koritnica—Nemški Rut.

Seveda bo pri tem treba odpraviti mnogo napak, ki so se doslej dogajale, in ki danes škodujejo samo ljudstvu in državi. Delovna konferenca je v celoti pokazala, kako velike uspehe je možno doseči, če je delavstvu znana njegova naloga, če se razložijo delavcem problemi proizvodnje in če je odločujoč faktor v podjetju tesno sodelovanje med upravo podjetja in sindikalnimi organizacijami.

Delavski zastopniki so po temeljiti diskusiji sprejeli sledeče sklepe:

1. V celoti sprejeti in izvesti sklepe IV. plenuma ESZDNJ.

2. Sindikalne podružnice so dolžne izvesti skupne obratne seje uprave in sindikatov v vseh podjetjih.

3. Dolžnost je, da se v vseh industrijskih podjetjih postavijo komisije za proučevanje in postavljanje delovnih norm po vzorcu podjetja žage »Rizzatto« v Ajdovščini in to do 1. januarja 1947.

4. Kjer je delovna norma utrjena, preiti na akordno delo.

5. Proglašanje udarnikov se izvrši soglasno s sindikalno podružnico in upravo podjetja.

6. Uvesti v podjetjih večerne strokovne tečaje za delavce in vaje in tudi za predavatelje.

7. Z vso vestnostjo se obvezujemo čuvati podjetja, kot to delajo delavci v Titovi Jugoslaviji.

Ob zaključku delovne konference so bile odposlane resolucije Ljudski skupščini FLRJ, maršalu Titu, LRS, KPS, Glavnemu odboru ESZDNJ, predsedstvu Slovenskega kongresa v Beogradu in drugim.

Resolucije pričajo, da delavstvo, kot steber v skupnosti primorskega ljudstva, pozna jasno svojo nalogo in bo svoje obveze do domovine in Tita vedno in povsod z vso pripravljenostjo izpolnilo in uresničilo, ker ve, čemu vsi naporji in trud — namreč, da se tako oblikuje novo življenje in velika bodočnost.

Delavski zastopniki pa bodo prenesli to na svojo tovariše-delavce in oborožili armado delovnih udarnih pesti širom naše Primorske.

bomo še naprej, da se zboljšajo življenjski pogoji delovnega ljudstva.

Olga Vuga

NAJBOLJŠI ZADRUŽNIKI

Prepričani smo, da smo na pravi poti. Pri nas v Zatočinu imamo 72 hišnih števil, od teh je v nabavno-prodajni zadrugi povezanih 68, v obnovitveni 34, v živinorejski 20 in v ostalih treh: čevljarški, krojaški in čebelarški pa 18 števil.

Po sorazmerju zadrugnikov in številom prebivalstva je naša vas med prvimi organiziranimi zadrugnimi vasi.

Naš zadnji sklep je bil, da bodo naši živinorejci oddajali mleko v centralni mlekarji v Tolminu, ki je začela delovati 2. decembra.

Rutar Jože

V TVORNICI FALERSA OB ZAKLJUČKU TRIMESEČNEGA TEKMOVANJA
V juniju norma 87%, v decembru 153%

Tvornica Falersa v Trnovem pri Ilirski Bistrici je značilen primer za koristno izrabljanje odpadkov lesa, ki ostajajo po žagah in drugih lesnih industrijah. To je sedaj toliko bolj važno, ker so bili gozdovi za časa fašističnega režima in posebno še v drugi svetovni vojni prekomerno izkoriščani in ker rabimo radi vojnega opustošenja toliko več gradbenega materiala za obnovo. Zato je izredne važnosti postopati z lesom tako, da se ga čim več izkoristi in da je čim manj nepotrebnih odpadkov. V tvornici Falersa, ki je edinstvena v Slovenskem Primorju, iz lesenih ostankov pridobivajo lesno vlakno, iz katerega izdelujejo z dodatkom fenolne smole in parafini novo tvarino, oblikovano v štiri milimetre debele plošče, široke 1.75 m in dolge 5.20 m, ki služijo v najrazličnejše svrhe.

Tovarna je najmodernejše urejena in poteka ves proces zelo organizirano in se uporablja malo število delavcev. Lesni odpadki pridejo najprej v stroji, ki jih drobi v drobne lesne trake, katere v posebnih kotlih s pomočjo raznih kemičnih snovi in toplote izpirajo tako, da ostane samo še čisto lesno vlakno. V naslednjih mešalnih kotlih dodajajo fenolno smolo, nakar gre ta snov pod valjarje, kjer se istočasno prepaša s parafinom tako, da se plast spremeni v dva centimetra debele plošče, ki pa še nimajo trdnosti. Te plošče pridejo nato v hidravlično stiskalnico, ki stiska pod silnim pritiskom 300 kg na kvadratni centimeter in se spremenijo v dokončni proizvod, katerega imenujemo lesonit.

Lesonitne plošče imajo naravno barvo lesnega vlakna in njih gladka površina dovoljuje, da se jih uporablja v različne svrhe. Plošče lahko barvamo, lakiramo, belimo z apnom, oblagamo s furnirjem in jih lahko uporabljamo v zvezi z najrazličnejšimi kovinastimi okraski, kar omogoča graditeljem hiš in mizarjem ustvarjanje najokusnejših oblik. Tvornica Falersa izdeluje štiri vrste plošč, ki se razlikujejo po smoli.

Uporaba je zelo obsežna, ker plošče služijo lahko za stropne, pode, zunanje strehe hiše za letovanje, krove na ladjah, izložbe, za karoserijo avtomobilov in vozov, za vagonce, letala, ladje, odre, dvorane itd. Uporabi se jih lahko namesto vezanih plošč in so tudi izvrstna snov za izolacijo. Z njihovo uporabo prihranimo lahko mnogo gradbenega materiala, kakor na primer cement, apno, les in kovine. Zaradi svoje izolacijske sposobnosti zaščitijo prostore pred mrazom in s tem pomagajo ščiti dragoceno kurivo.

Tovarna Falersa je bila zgrajena za časa druge svetovne vojne in ob osvoboditvi ni bila še popolnoma dokončana, deloma pa še celo poškodovana radi sovražnikovih akcij. Ker je bila to prva tovarna te vrste na Balkanu, sploh ni bilo na razpolago niti izurjenih delavcev niti strokovnjakov, ki bi mogli spraviti tovarno v pogon. Iskalo se je celo strokovnjake v inozemstvu in ker ni bilo zato nobenega izgleda, da bi jih dobili, je ljudstvo pričelo že dvomiti, da bi se lahko sploh začelo v tovarni delati.

Toda dobra organizacija, požrtvovalnost delavstva in uprave, silna volja in polet, resničen tekmovalni duh je uspel, da je bila tvornica dokončana, da je pričela obratovati. Delavci, predelavci in mojstri pa so obnovili tovarno s svojimi iznajdljivostmi in v medsebojnem tekmovalstvu, delo poenostavili in s tem izboljšali in pocenili proizvodnjo.

Ob pričetku obratovanja je v enakalnici odpadlo 25 odstotkov lesa in ostalo neizkoriščeno. Delavci sami so izumili pripravo v obliki sita, s katero so zmanjšali odpadke na 5 odstotkov.

Na ta način so prihranili 2.3 m lesa na vsakih 8 ur delovnega časa, kar predstavlja vrednost 1200 lir. Pri tej priliki je bil delavec Primc proglašen za udarnika, mnogi pa pohvaljeni.

V oddelku mlinov so z racionaliziranjem dela prihranili 2 delavca na vsako 8 urno izmeno, kar predstavlja prihranek 560 lir.

Pri oblikovalnem stroju je dal spet

drug delavec pobudo, da se zgradi cementna pregraja in še nekatere druge izpremembe, tako da so odpadke zopet vključili v proizvodnjo, s čimer se je povečala proizvodnja ob isti uporabi surovin za 0.7 odstotkov, kar znaša 1800 lir prihranka na 8 urni delovnik. Tvornica, ki je dobavila stroje, je zajamčila kapaciteto 1000 m² metrov plošč v 8 urah, medtem ko se sedaj radi raznih izboljšav, ki so jih izvedli delavci sami, proizoaja 1527 m² plošč.

Da bomo znali pravilno ceniti delovne uspehe delavstva ob pomoči namenečencev, tedaj moramo vedeti, da se je produkcija, ki je imela v mesecu juniju in juliju normo 87 odstotkov, povzela v trimesečnem tekmovalstvu za priključitev na 152 odstotkov. Če primerjamo te dve številki, tedaj lahko spoznamo, koliko truda, koliko delavske zavesti je bilo v naših delavcih, da so s svojo lastno iniciativnostjo in s požrtvovalnostjo obožavali našo domovino in tako dokazali, da je v vseh njih nepremagljiva želja delati tako, kakor delajo delavci ostalih jugoslovanskih narodov v veliki Titovi Jugoslaviji. Skupina soferjev s pomočjo tovarniških mehanikov pa je iz starega ograda napravila nov 10 tonski tovorni avtomobil z izdatkom 700.000 lir. Novo izdelani tovorni avtomobil pa je vreden 3 milijone lir.

Z udarniškim delom, ki ga je delavstvo napravilo, je doprineslo obnovi nadaljnjih 53.000 lir s tem, da je dnevno proizvajalo 12 plošč, katerih čisti dobiček je šel v obnovitveni fond.

Disciplina se v tovarni veča in vlada med delavstvom pravi tekmovalni duh, sindikalna organizacija je izredno delavna, tako da se delavci udeležujejo tudi na kulturno-prosvetnem polju.

Ob zaključku trimesečnega tekmovalstva so vodstvo podjetja, delavci in soferji lahko ponosno z dosedaj doseženimi uspehi in prav ti uspehi nam dajejo vse jamstvo, da se bo podjetje še v nadalje uspešno razvijalo.

